

NEKE OD NAJČEŠĆIH BOLESTI DJECE VRTIĆKE DOBI

dr. sc. Drita Puharić dipl. ms.

Mnoge roditelje zabrinjava uobičajena pojava bolesti koje su česte u vrtićkom uzrastu.

Djeca u tom uzrastu zaraze se bez obzira borave li u vrtiću ili ne. Međutim, djeca koja borave u vrtiću imaju veću mogućnost da dobiju neku zaraznu bolest (1).

NAMEĆE SE PITANJE - ZAŠTO DJECA U VRTIĆIMA DOBIJU VIŠE INFEKCIJA U ODNOSU NA DJECU KOJA SU ZBRINUTA U SVOJIM DOMOVIMA?

Jedan od razloga je taj što nisu razvili potrebne zaštitne imunitete. Osim toga, postoje i drugi razlozi zašto djeca u vrtićima dobivaju više infekcija, naročito prehlada i proljeva, nego djeca koja su zbrinuta u svojim domovima? To je zbog toga što su djeca u grupama i dolaze u kontakt s mnogo djece pa su i šanse za razvoj neke od zaraznih bolesti mnogo veće da dobiju neku zaraznu bolest od drugog djeteta. Zatim, tijekom boravka u vrtiću djeca dijele igračke i dodiruju se tijekom igre te se na taj način šire klice što dovodi do razvoja raznih zaraznih bolesti. Osim navedenog, još mnogo djece nisu naučila kako pravilno koristiti toalet ili važnost pranja ruku (1). Zbog toga je važno djeci ukazivati na pravilnu njegu ruku.

ŠTO JE TO INFEKCIJA ILI ZARAZA?

Infekcija označava pojam ulaska stranih organizma u tijelo koji uzrokuje bolest tkiva uzrokujući njihovo umnožavanje. Odnosno, ovaj pojam podrazumijeva štetan prodor i umnožavanje nekog biološkog mikroorganizma u tijelu domaćina. (2).

PREHLADA

Širenje prehlade u vrtićkoj dobi jako je teško spriječiti jer klice se šire putem zraka i to kad god prehladena djeca kašlju ili kišu. Zatim, izravnim kontaktom – prehladeno dijete dodirne svoju slinu, a zatim dodiruje drugu djecu. Također, neizravnim kontaktom prehladena djeca mogu klice prenositi preko predmeta poput igračke ili namještaja, jer klice mogu biti žive na predmetu neko vrijeme i može ih pokupiti nezaraženo dijete ako dodiruje zaraženi predmet (1).

UPALA GRILA

Upala grla (Faringitis) obično se ispoljava bolom i peckanjem u *grlu*, otežanim gutanjem, kašljem, **povećanje limfnih čvorova vrata i povišenom tjelesnom temperaturom**. Upala grla može biti uzrokovana virusnim, bakterijskim ili gljivičnim infekcijama. Većina uzroka zarazne je prirode (3).

Dijagnoza se postavlja kliničkim pregledom te na temelju pregleda liječnik ocijeni koje su potrebne pretrage kao i terapija.

GRIPA

Gripa je akutna infekcija dišnog sustava, a uzrokovana je virusom influence. To je jedna od najučestalijih zaraznih bolesti. Ima nagli početak i razvoj simptoma bolesti i to unutar 3 do 6 sati, a inkubacija traje od 1 do 4 dana.

Razlikujemo tri tipa gripe:

1. A
2. B
3. C

Epidemije sezonske *gripe* najčešće su uzrokovane virusom tipa A i to su gripe koje se javljaju skoro svake godine. Gripe tip B su rjeđe, dok tip C uzrokuje blagi oblik bolesti (4).

Gripa se prenosi kapljično, i to na tri načina:

1. Kontaktom, kao npr. rukovanje ili ljubljenje;
2. Udisanjem čestica zraka u kojima je virus gripe dospio nakon kihanja ili kašljanja oboljelih;
3. Zbog sposobnosti mutacije **tj. stalnog mijenjanja dolazi do stvaranja novih sojeva koji nisu osjetljivi na zaštitu stvorenu u našem organizmu pri prethodnom kontaktu. Zbog toga nemamo trajnu imunost (4).**

Simptomi:

- Povišena tjelesna temperatura;
- Pojava bolova u tijelu;
- Pojava zimice;
- Povraćanje i proljev;
- Osjećaj umora i gubitak apetita.

Liječenje gripe je simptomatsko i zbog toga je potrebno obratiti se liječniku (4).

PROLJEV ILI DIJAREJA

Klice proljeva lako se šire jer se nalaze u pokretima crijeva naročito među djecom koja još uvijek imaju proljev. Proljevi kod djece mnogo češće se javljaju nego kod odraslih, a to se događa zbog toga jer je kod djece nedovoljno razvijen probavni i imunološki sustav.

Kada djeca dobiju klice na rukama oni kroz igru dodiruju drugu djecu ili hranu te se klice proljeva na taj način šire (1).

BOLEST RUKU, NOGU I USTA

Bolest ruku, nogu i usta je [enterovirusna infekcija](#) koja uzrokuje groznicu s mjehurićima na dlanovima, tabanima i ustima. Bolest je blagog tijeka, a može biti uzrokovana mnogim različitim enterovirusima, kao što je Coxsackie virus tipa A. Bolest može utjecati i na odrasle i djecu svih dobi, ali najčešće se javlja kod djece mlađe od pet godina i to kroz ljeto i u ranu jesen. Bolest se najčešće širi tako što se dolazi u kontakt sa zaraženim materijalom ili kapljicama koje se šire putem zraka (5).

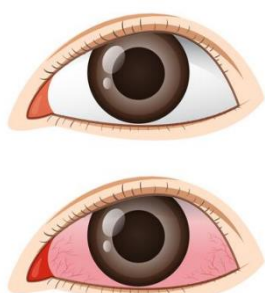

Simptomi su:

povišena tjelesna temperatura, upala grla, bolne rane u ustima i jeziku te mjehurići ili osip na rukama, stopalima i ustima. Zaraženi imaju osjećaj letargije i gubitak apetita. Zaraženu osobu nužno je izolirati kako bi se spriječilo širenje bolesti. Važno je temeljito i često održavati dobru higijenu ruku jer se može prenijeti kontaktom sa zaraženom slinom ili fekalnim tvarima.

Liječenje se provodi na temelju napravljene dijagnoze, koja se temelji na pregledu rana u ustima i osipa (5).

INFEKCIJA OKA ILI KONJUNKTIVITIS

Upala je očne spojnice, a infektivni konjunktivitis zahvaća spojnicu oka tj. konjunktivu.

Najčešći uzroci su virusi ili bakterije. Kod odraslih uzroci infektivnog konjunktivitisa najčešći su virusi i to tijekom ljeta dok kod djece su to najčešće bakterije u razdoblju od prosinca do travnja. Zbog naglog širenja nužno je zaraženu osobu odvojiti.

Simptomi konjunktivitisa su: crvenilo očiju, iscjedak, svrbež i oticanje.

Liječenje može uključivati antibiotike u obliku masti ili kapi za oči, stoga je nužno obratiti se liječniku (6).

UŠI GLAVE

Uši su sićušni paraziti koji ulaze u kosu, hrane se krvlju iz vlasišta i polažu jajašca (gnjide) na dlake u blizini tjemena. Uši su zarazne, ali nisu opasne. Ušljivost u vrtićkoj dobi česta je pojava neovisno o imovinskom statusu.

Razlikujemo tri razvojne faze ušiju:

- Gnjida – je jajašce veličine oko 1 mm i čvrsto je prilijepljena uz kosu;
- Larva – nastaje iz gnjide nakon 7 dana;
- Spolno zrela uš – postaje nakon 10 dana (7).

Simptomi:

- jak svrbež na glavi;
- ranice i krastice na tjemenu koje su uzrokovane svrbežom;
- osjećaj da nešto gmiže po koži.

Kako se prenose?

Prenose se dodiranjem glave s glavom, zatim korištenjem zajedničkih češljeva, gumica za kosu, kopči, posteljine, itd. Uš izvan vlasišta može preživjeti i do 48 sati. Izvor zaraze isključivo je zaraženi čovjek.

Kako postupiti **kad primijetite ušljivost kod djeteta?**

Ako ste u kosi djeteta uočili gnjidu ili uš tada dijete ne šaljete u vrtić dok se ne provede postupak protiv ušiju, odnosno dok se uši i gnjide potpuno ne odstrane (7).

Vrlo je važno odmah obavijestiti vrtić.

DJEČJE GLISTE (lat. *Enterobius vermicularis*)

Pinworm (*Enterobius vermicularis*) parazit **je** iz skupine helminta ili crva, a izgleda poput bijelog končića. Ženka je duga od 8 do 13 mm, a mužjak je od 2 do 5 mm i na kraju ima zavinuti stražnji dio tijela i dobio je naziv "pinworm". Odrasli paraziti žive u crijevima i hrane se crijevnim sadržajem, sluznicom, a katkad i oštećuju epitel što dovodi do stvaranja sitnih ranica (8). Jedan je od najčešćih nametnika kod ljudi i ljudi su im prirodni domaćini. Istraživanja pokazuju da je negdje oko 200

milijuna ljudi diljem svijeta zaraženo, a oko 30% spada na djecu u dobi od 5 do 10 godina (9). Ovo je pokazatelj da ovaj parazit može biti prisutan kod ljudi bez obzira na socioekonomski status (10, 11).

Simptomi enterobijaze su:

- Svrbež perianalne regije koji je osobito jak noću kad ženke parazita polažu jajašca;
- Bolesnici se često grebu zbog jakog svrbeža, pa time oštećuju kožu i sluznicu, a sve to može dovesti do razvoja sekundarne bakterijske upale ili ekcema;
- Zbog svega navedenog dijete se može osjećati razdražljivo, imati nemirno spavanje ili u nekim slučajevima se može pojaviti i nekontrolirano mokrenje tijekom sna.

Kako se prenosi?

Zaraza se najčešće prenosi analno-oralnim putem. U djece najčešće preko onečišćenih ruku dolazi do prijenosa jajašaca koja se najčešće nalaze ispod noktiju jer se dijete češe zbog neugodnog svrbeža u predjelu anusa. Također, moguć je prijenos zaraze preko zaraženih predmeta, posteljine, donjeg rublja, pa čak i udisanjem prašine u kojoj se nalaze jajašca (8).

Kako se liječi enterobijaza?

Lijek izbora je mebendazol koji se daje u jednokratnoj dozi od 100 mg. Daje se u jednakoj dozi i za djecu i odrasle, a terapija se treba ponoviti za 14 dana. Stoga je nužno obratiti se liječniku da može potvrditi dg. te na temelju nalaza prepisati th. (8).

Vrlo je važno odmah obavijestiti vrtić.

VARIČELE (Vodene kozice)

Varičele su uobičajena dječja bolest koja je vrlo zarazna. Bolest je uzrokovana virusom varičele-zostera.

Simptomi su:

- Jaka svrbež;
- Osip po koži s mjehurićima koji su ispunjeni tekućinom;
- Dolazi do stvaranja rana i krastica zbog pucanja mjehurića (12).

Tijek bolesti:

Bolest počinje nakon inkubacije od 10 do 21 dana pojavom blagog osipa te blagim porastom tjelesne temperature, curenjem nosa i malaksalošću. Osip počinje s nekoliko malih crvenih točkica koje se ubrzo napune tekućinom. Mjehurići se počinju javljati u skupinama i to najprije na trupu, zatim se šire na ruke i noge, lice i u predjelu vlasišta (12).

Kako se prenose varičele?

- Kapljičnim putem;
- Izravnim kontaktom sa zaraženom osobom;
- Preko zaraženih predmeta.

Varičele su vrlo zarazna bolest i stoga je potrebno da dijete bude kod kuće (12).

Liječenje je simptomatsko *i zbog toga je potrebno obratiti se liječniku.*

Kod kojih zaraznih bolesti djeca ne mogu biti u vrtiću?:

Sve bolesti koje su gore navedene su zarazne i djeca ne mogu biti u vrtiću ako imaju neku navedenu bolest.

U vrtić može ići samo zdravo dijete.

Dijete ne smije pohađati vrtić ako ima:

- Povišenu tjelesnu temperaturu;
- Prehladu;
- Gripu;
- Proljev – dva ili više puta dnevno;
- Uši/gnjide;
- Osip (isključuje se alergijski).

Dijete ne smije pohađati vrtić ukoliko je povraćalo u zadnjih 48 sati.

Dijete ne smije pohađati vrtić ukoliko se općenito osjeća loše.

LITERATURA

1. Infections in child care centres. Paediatr Child Health. 2000 Nov;5(8):495-8. doi: 10.1093/pch/5.8.495.
2. Zaraza. *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje*. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021. Pristupljeno 27. 6. 2023. Dostupno na: <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=66904> (Pristupljeno 27. 06. 2023.).
3. Sykes EA, Wu V, Beyea MM, Simpson MTW, Beyea JA. Pharyngitis: Approach to diagnosis and treatment. Can Fam Physician. 2020 Apr;66(4):251-257.
4. NZJZ Splitsko-dalmatinske županije. Gripa. Dostupno na: <https://nzjz-split.hr/gripa/> (Pristupljeno 27. 06. 2023.).
5. HEMED. Bolest ruku, noga i usta. Dostupno na: <https://www.hemed.hr/Default.aspx?sid=18056> (Pristupljeno 28. 06. 2023.).
6. Azari AA, Barney NP. Conjunctivitis: a systematic review of diagnosis and treatment. JAMA. 2013 Oct 23;310(16):1721-9. doi: 10.1001/jama.2013.280318. Erratum in: JAMA. 2014 Jan 1;311(1):95.
7. ZZJZDNZ. Ušljivost. Dostupno na: <https://www.zzjzdnz.hr/zdravlje/zdravlje-djece-i-mladih/1213> (Pristupljeno 28. 06. 2023.).
8. ZZJZDNZ. Mala dječja glista (Enterobius vermicularis). Dostupno na: <https://www.zzjzdnz.hr/zdravlje/prevencija-zaraznih-bolesti/mala-djecja-glista-enterobius-vermicularis>. (Pristupljeno 28. 06. 2023.).
9. Kucik CJ, Martin GL, Sortor BV. Common intestinal parasites. Am Fam Physician. 2004;69:1161–8.
10. Burkhart CN, Burkhart CG. Assessment of frequency, transmission, and genitourinary complications of enterobiasis (pinworms). Int J Dermatol. 2005;44:837–40.
11. Cook GC. Enterobius vermicularis infection. Gut. 1994;35:1159–62.
12. Arvin AM. Varicella-zoster virus. Clin Microbiol Rev. 1996 Jul;9(3):361-81. doi: 10.1128/CMR.9.3.361.